कारुण्यं परमो धर्मः

कश्चित् ग्रामे एकं कुटुम्बं सन्तोषेण वसति स्म । तस्मिन् कुटुम्बे पिता, माता, तस्य पुत्रः च आसीत् । ~~त्~~ तत् पितरौः तस्य पुत्रं अत्यन्तं स्निह्यन्ति स्म । पुत्रस्य नामः नन्दः इति आसीत् । सः शान्तस्वभावी, विनयशील, स्नेहपरः च आसीत् । सः सहजीवीनां अत्यन्तं स्निह्यति स्म ।

एकस्मिन् दिने नन्दः विद्यालयं~~म~~ अगच्छत् । यात्रामध्ये सः वीथ्यां पतितं एकं शुनकं अपश्यत् । शुनकः अर्धप्राणं आसीत् । तस्य दुरवस्था ~~दृष्ट~~ दृष्ट्वा ~~नन्दस्य~~ नन्दः करुणार्द्रहृदयः अभवत् । सः शुनकः च तस्य साकं गृहं अप्राप्तयत् । शुनकं दृष्ट्वा तस्य माता अवदत् -"यत् शुनकं कुत्र अप्राप्तयत् ?" -इति । "सः ~~ब~~ वीथ्यां पतितं अभवत् । ~~सः~~ तस्य अवस्था दयनीयं भवति । अहं यस्य रक्षणं करोमि ।" इति नन्दः प्रत्यवदत् ।

नन्दः तस्य पितुः सह तत् शुनकस्य चिकित्सा कृतवान् । शुनकः सौख्यं अप्राप्य । सः नन्दस्य प्रियमित्रः अभवत् । सर्वाणि दिनानि नन्दः शुनकस्य साकं अक्रीडयत् । सः शुनकस्य साकं ~~अ~~तीव्र ~~आत्र आग~~ आत्मबन्धः स्थापितवान् ।

एकस्मिन् तस्मिन् ग्रामे अतिशक्तः वर्षः अभवत् । विना शमनं वर्षः ग्रामे बहवः नाशः कृतवान् । जनाः प्राणरक्षार्थं ~~उत्तर~~ प्रदेशे पलायनं कृतवन्तः । नन्दस्य गृहे च ~~०~~ वर्षजलं अप्रवेशित । तस्मिन् कुटुम्बः पलायनं कृतवान् निश्चितोऽभवत् । तेषां रक्षणार्थं युवकुवाः नौकां अगतः । परन्तु ~~३~~ तस्य शुनकं प्रति अचिन्त्या सः दुःखितोऽभवत् । सः शुनकं च तस्य साकं गच्छत ~~इच्छत~~ इच्छति । परन्तु तस्य माता अवदत् :- "यत् समये अस्माकं जीवनाः प्रधानं ~~३~~भवति । शुनकं प्रति न चिन्ता करणीयं ।" - इति । सः तस्य ~~पित~~ पित्रां ~~प्रथाच~~ शुनकस्य रक्षणार्थ

ययाच । तस्य रोदनं श्रुत्वा पिता कठिनपरिश्रमेण तत् शुनकस्य बन्धनं मोचितवान् । पिता अवदत् - "अपि सः स्वयं रक्षा प्राप्तवतः ।" वयं अस्माकं रक्षाय शीघ्रं पलायनं करणीयं ।" - इति । नन्दः दुःखेन तस्य पितरैः साकं अन्य ~~देशेण~~ देशे पलायनं कृतवान् ।

दिनानान्तरं वर्षस्य शमनं अभवत् । नन्दस्य कुटुम्बं प्रत्यागतः । नन्दः शुनकं अन्वेषणं कृतवान् । सः एकः वृक्षस्य समीपं ~~अभवत्~~ आसीत् । नन्दः शुनकं दृष्ट्वा अतीव सन्तोषवान् ~~आसीत्~~ अभवत् । सः तस्य आलिङ्कनं कृतवान् ।

तस्मिन् समये नन्दस्य माता ~~गृहस्य~~ शुचीकरणार्थं गृहं प्रवेशय, तत्र एकः विषसर्पः आसीत् । तत् सर्पः मातुः समीपं आगतः । तत् दृष्ट्वा शुनकः शीघ्रं मातुः समीपं गत्वा भषति । तत् श्रुत्वा पिता, समीपवासीनां च तत्र आगतः । विषसर्पं दृष्ट्वा ते सन्दिग्धोऽभवत् । ते सर्पेण माता

रक्षणं कृतवन्तः । ~~सर्वे जना~~ सर्वाणि जनानि नन्दस्य शुनकस्य बुद्धिशक्तिं प्रशंसयत् । माता नन्दं अवदत् - "अहं यत् शुनकं न स्निह्यायत् । प्रलयसमये अहं यस्य रक्षणं कर्तुं न इच्छामि । अद्य मह्यं मम चिन्तया पश्चात्तापं अस्ति । तव शुनकः अद्य मम जीवनं रक्षितवान् । शुनकात् तव कारुण्यस्य फलमस्ति मम जीवनः ।" - इति । नन्दः प्रत्यवदत् । - "सहजीवीनां करुणा अवश्यं भवति । कारुण्यस्य प्रतिफलं ईश्वरेण ददाति । प्रतिफलेच्छायां विना कर्तुं प्रवृत्तिः ईश्वरस्य समीपे पुण्यः भवति । कारुण्यं परमो धर्मं ।" इति । माता नन्दं आलिङ्कनं कृतवति । शुनकः सन्तोषेण नन्दस्य समीपं आगच्छत् । नन्दः स्नेहेण शुनकं आलिङ्कनं कृतवान् ।